

2023/2919

29.12.2023.

PADOMES REGULA (ES) 2023/2919

(2023. gada 21. decembris),

ar ko groza Regulu (ES) 2022/2576, lai pagarinātu tās piemērošanas periodu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 122. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Padomes Regula (ES) 2022/2576 ⁽¹⁾ tika pieņemta, ņemot vērā gāzes piegādes krīzi, ko izraisīja neprovocētais un nepamatotais Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, un nepieciešamību Savienībai dalībvalstu solidaritātes garā reaģēt ar pagaidu pasākumiem. Tās mērķis ir mazināt ietekmi uz gāzes cenu, risinot tās pieprasījumu un piedāvājumu, nodrošināt piegādes drošību visā Eiropas Savienībā un stiprināt solidaritāti.
- (2) Regula (ES) 2022/2576 ir pagaidu tiesiskais regulējums, kas reglamentē gāzes iepirkumu labāku koordināciju, pasākumus, kuru mērķis ir novērst pārmērīgas gāzes cenas un pārmērīgu tekošās dienas svārstīgumu enerģētikas atvasināto instrumentu tirgos, un pasākumus, ko īsteno, ja gāzes nozarē ir ārkārtas stāvoklis.
- (3) Regulas (ES) 2022/2576 piemērošanas periods sākotnēji bija līdz 2023. gada 30. decembrim.
- (4) Saskaņā ar Regulas (ES) 2022/2576 30. pantu Komisija izskatīja minēto regulu un 2023. gada 28. septembrī izdeva ziņojumu, kurā apkopoti galvenie konstatējumi ("ziņojums"). Ziņojumā secināts, ka Regulai (ES) 2022/2576 bija svarīga nozīme gāzes tirgus situācijas stabilizēšanā un Savienības pienācīgas gāzapgādes nodrošināšanā un ka tā ir svarīgs Savienības gāzes piegādes drošības nodrošināšanas rīks.
- (5) Regula (ES) 2022/2576 paredz tāda pakalpojuma paātrinātu izveidi, kas dod iespēju agregēt pieprasījumu un kopīgi iepirkt gāzi, un prasa dalībvalstīm veikt atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka to jurisdikcijā esošie dabasgāzes uzņēmumi un gāzi patērējoši uzņēmumi piedalās pieprasījuma agregēšanas procesā, ko pakalpojumu sniedzējs organizē kā vienu no iespējamiem līdzekļiem, lai sasniegtu piepildījuma mērķrādītājus, kas minēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2017/1938 ⁽²⁾. Dalībvalstis un dabasgāzes uzņēmumi, kā arī gāzi patērējoši uzņēmumi ir efektīvi piedalījušies pieprasījuma agregēšanas un kopīgā iepirkuma mehānismā, kas izveidots saskaņā ar Regulu (ES) 2022/2576 (*AggregateEU*), un līdz 2023. gada oktobrim ir izdevies sasniegt kopējos agregēšanas apjomus, kas līdzvērtīgi pieprasījumam pēc gāzes 44,04 miljardu kubikmetru apmērā, un tas vairāk nekā trīs reizes pārsniedz obligāto pieprasījuma agregēšanas apjomu. Tas liecina, ka *AggregateEU* ir piesaistījusi ievērojamu tirgus dalībnieku interesi.
- (6) Ziņojumā secināts, ka *AggregateEU* Eiropas pircējiem deva papildu iespējas iepirkt gāzi no uzticamiem piegādātājiem ar konkurētspējīgiem nosacījumiem, kā arī nodrošināja tirgus pārredzamību attiecībā uz pieprasījumu un piedāvājumu, tādējādi veicinot tirgu svārstīguma samazināšanos.

⁽¹⁾ Padomes Regula (ES) 2022/2576 (2022. gada 19. decembris) par solidaritātes veicināšanu, labāk koordinējot gāzes iepirkumus, uzticamus cenu kritērijus un gāzes pārrobežu apmaiņu (OV L 335, 29.12.2022., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2576/oj>).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1938 (2017. gada 25. oktobris) par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 994/2010 (OV L 280, 28.10.2017., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1938/oj>).

- (7) Kas attiecas uz tirgus pārraudzības noteikumiem, Regula (ES) 2022/2576 paredz, ka tirdzniecības vietas, kurā tiek tirgoti enerģētikas preču atvasinātie instrumenti, katram tajās tirgotajam enerģētikas preču atvasinātajam instrumentam izveido tekošās dienas svārstīguma pārvaldības mehānismu, kura pamatā ir augstākās un zemākās cenas robeža, kas nosaka cenu, virs kuras un zem kuras rīkojumus nevar izpildīt ("tekošās dienas svārstīguma pārvaldības mehānisms"). Ziņojumā konstatēts, ka gāzes tirgos joprojām ir vērojamas būtiskas svārstības un ka tekošās dienas svārstīguma pārvaldības mehānisms var palīdzēt novērst pārmērīgu cenu kāpumu un stabilizēt tirgu.
- (8) Ievērojot Regulu (ES) 2022/2576, Eiropas Savienības Energo regulatoru sadarbības aģentūrai (ACER) katru dienu jā sagatavo un jāpublicē sašķidrinātās dabasgāzes (LNG) cenas novērtējumi un ikdienas LNG cenas etalons, pamatojoties uz LNG tirgus datiem par darījumiem, kuri ACER ir sistemātiski jā vāc un jāapstrādā. LNG cenas novērtējumi un etaloni ir nodrošinājuši tirgum lielāku pārredzamību, tādējādi uzlabojot tirgus dalībnieku spēju nodrošināt LNG piegādi par konkurētspējīgām cenām. Ziņojumā konstatēts, ka LNG cenas novērtējumi un etalons ir izrādījušies noderīgi tirgus stabilizēšanā.
- (9) Regulā (ES) 2022/2576 ir paredzēti vairāki piegādes drošības un solidaritātes noteikumi, kas jāievēro, ja gāzes nozarē ir ārkārtas stāvoklis, lai labāk koordinētu enerģētiskās solidaritātes pasākumu organizēšanu ārkārtas situācijā. Regulas (ES) 2022/2576 IV nodaļa uz laiku papildināja Regulu (ES) 2017/1938, jo īpaši, paredzot, ka solidaritātes mehānisms ir automātiski piemērojams, ja nav divpusēju nolīgumu, kā arī paplašinot solidaritātes mehānisma darbības sfēru, attiecinot to arī uz LNG un elektroapgādes drošībai kritiskajiem gāzes apjomiem. Turklāt Regula (ES) 2022/2576 paredz pagaidu pasākumus, ar kuriem samazina aizargājamo lietotāju nebūtisku patēriņu un pārrobežu plūsmu aizsardzības pasākumus. Ziņojumā secināts, ka pagaidu piegādes drošības un solidaritātes noteikumi ir izrādījušies noderīgi, gāzes krīzes novēršanā un mazināšanā un gāzes pieprasījuma samazināšanas centieni atvieglošanā.
- (10) Ziņojuma secinājums, proti, ka joprojām pastāv nopietnas grūtības saistībā ar Savienības energoapgādes drošību, vēl aizvien ir aktuāls. Globālā situācija gāzes tirgū vēl vienmēr ir ļoti saspringta. Gāzes cenas joprojām ir ievērojami augstākas nekā pirms krīzes, un tas neizbēgami ietekmē Savienības iedzīvotāju pirktspēju un Savienības uzņēmumu konkurētspēju. Vēl viens pašreizējās situācijas aspekts ir gāzes tirgus svārstīgums. Nesen piedzīvotais ievērojamais svārstīgums 2023. gada vasarā un rudenī, ko izraisīja tādi notikumi kā streiks Austrālijas LNG kompleksos vai Baltijas starpsavienojuma pārrāvums, liecina, ka tirgi joprojām ir vāri un neaizsargāti pat salīdzinoši nelielu pieprasījuma un piedāvājuma satricinājumu priekšā. Pašreizējā krīze Tuvajos Austrumos rada ievērojamu papildu ģeopolitisku risku, kas var ietekmēt cenas un gāzes piegādi. Šādos apstākļos bailes no deficīta var izraisīt spēcīgu reakciju, kas savukārt var nopietni ietekmēt cenas.
- (11) Tā kā pagājušajā gadā Krievijas cauruļvadu gāzes imports ir ievērojami samazinājies, ievērojami samazinājušās arī gāzes piegādes uz Savienību salīdzinājumā ar pirms krīzes daudzumiem. Pašreizējais gāzes imports pa cauruļvadiem ir tāds, ka paredzams, ka Savienība no Krievijas pa tiem saņems aptuveni 20 miljardu kubikmetru gāzes, ar nosacījumu, ka šis neuzticamais imports vispār neapstāsies pilnībā. Tas būtu par aptuveni 110 miljardu kubikmetru mazāk nekā 2021. gadā. Šis samazinājums rada risku, ka Savienībā radīsies gāzes deficīts.
- (12) Pasaules gāzes tirgos pašlaik valda liela spriedze, un paredzams, ka zināmu laiku tā nemazināsies. Pēdējo divu gadu laikā LNG piegādes pasaulē ir pieaugušas tikai nedaudz, jo jaunas sašķidrināšanas jaudas uzstādītas pavisam mazā mērā, bija vērojamas dīkstāves lielos eksporta kompleksos un LNG rūpnīcās samazinājās sašķidrināmo gāzu piegādes. Paredzams, ka ievērojamas jaunas LNG sašķidrināšanas jaudas sāks funkcionēt tikai 2025. gadā. Tādējādi paredzams, ka tirgus līdzsvars tuvākajā nākotnē joprojām būs ļoti trausls. Šai situācijai ir negatīva ietekme uz gāzes cenām, kas gan ir samazinājušās, salīdzinot ar 2022. gada vasaras cenu līmeni, tomēr joprojām ir vairāk nekā divas reizes augstākas par pirms krīzes līmeni.
- (13) Ņemot vērā pašreizējos saspringtos tirgus apstākļus, cenas var atkal paaugstināties neprognozējamu notikumu un pēkšņu satricinājumu rezultātā, piemēram, ja Āzijā atjaunotos pieprasījums pēc LNG, kas varētu samazināt gāzes pieejamību pasaules gāzes tirgū, ja iestātos auksta ziema, kas varētu izraisīt gāzes pieprasījuma pieaugumu līdz 30 miljardiem kubikmetru, vai ekstremāli laikapstākļi, kas potenciāli var ietekmēt hidroenerģijas uzkrāšanu un

kodolenerģijas ražošanu zemā ūdens līmeņa dēļ, kā dēļ pieaugtu pieprasījums pēc elektroenerģijas ražošanas no gāzes, ja iestātos vēl citi kritiskās infrastruktūras traucējumi, tādi kā *NordStream* cauruļvadu sabotāža 2022. gada septembrī vai Baltijas starpsavienojuma cauruļvada darbības traucējumi 2023. gada oktobrī, kā arī, ja pasliktinātos ģeopolitiskā vide un pieaugtu apdraudējumi piegādes reģionos, piemēram, dēļ krīzes Tuvajos Austrumos.

- (14) Ņemot vērā pašreizējo trauslo piedāvājuma un pieprasījuma līdzsvaru, pat mēreni gāzes piegādes traucējumi vai pat tikai šādu traucējumu draudi varētu dramatiski ietekmēt gāzes tirgu un nodarīt nopietnu un ilgstošu kaitējumu ekonomikai un Savienības iedzīvotājiem.
- (15) Pašreizējās krīzes iespaidā visu Savienību apdraud enerģijas deficīta un augstu enerģijas cenu risks. Ieilgušās nopietnās grūtības, kas joprojām ietekmē Savienības gāzes piegādes drošību, jebkādi jauni papildu sarežģījumi un gāzes cenu līmenis var negatīvi ietekmēt ekonomisko situāciju, rūpniecības konkurētspēju un iedzīvotāju pirkstspēju.
- (16) Tā kā Savienība ir vienots tirgus, gāzes deficīts vienā dalībvalstī smagi iespaidotu visas pārējās dalībvalstis, jo rastos fizisks gāzes piegādes deficīts, cenu svārstības vai traucējumi rūpniecības ķēdēs, kas varētu izcelties, ja kādā dalībvalstī tiktu noteikti ierobežojumi konkrētām nozarēm. Turklāt solidaritātes garā visas dalībvalstis var arī turpmāk palīdzēt samazināt enerģijas deficīta risku un ierobežot gāzes cenu svārstīgumu.
- (17) Regulas (ES) 2022/2576 piemērošanas perioda pagarināšana ir ārkārtas un laikā ierobežots pasākums, kas ir atbildes reakcija uz gan ieilgušiem, gan jauniem energoapgādes apgrūtinājumiem, kuri rada draudus, ka iestāsies krīze. Pagarinājums nepārprotami samazinās tirgu svārstīgumu un veicinās solidaritāti.
- (18) Ir jārikojas bez kavēšanās. Ja netiks pagarināts Regulas (ES) 2022/2576 piemērošanas periods, kas beigsies 2023. gada 30. decembrī, radīsies risks, ka mainīsies Savienības līdz šim stabilizētais, bet joprojām vārigais stāvoklis, un pasliktināsies noturība pret iespējamām turpmākām norisēm, piemēram, Krievijas gāzes importa pilnīgu apturēšanu. Regulas (ES) 2022/2576 piemērošanas perioda pagarināšana ir arī saskaņā ar plānu *RepowerEU*, kā Komisija ir paziņojusi savā 2022. gada 18. maija paziņojumā, kura mērķis bija pasargāt Savienības iedzīvotājus un ekonomiku no pārmērīgām cenām un energoapgādes deficīta.
- (19) Pastāvīgi saspringtais energoapgādes stāvoklis ir iemesls, kāpēc vajadzīgs pagarināt piemērošanas periodu Regulā (ES) 2022/2576 paredzētajiem pieprasījuma agregēšanas un kopīgā iepirkuma noteikumiem, jo tie palīdz nodrošināt uzņēmumiem visās dalībvalstīs vienlīdzīgāku piekļuvi jauniem vai papildu gāzes avotiem. Turklāt minētie noteikumi palīdz nodrošināt labākus nosacījumus par tiem, ko citādi varētu piemērot uzņēmumiem, kuri gāzi pērk ar pakalpojumu sniedzēja starpniecību, kas nozīmē, ka tie arī tādējādi veicina piegādes drošību.
- (20) Pagarinot piemērošanas periodu noteikumiem par pieprasījuma agregēšanu un kopīgo iepirkumu, tiktu stiprināta Savienības solidaritāte gāzes iepirkšanā un sadalē. Pieprasījuma agregēšanas un kopīgā iepirkuma pagarināšana nozīmē, ka solidaritātes garā tiktu atbalstīti sevišķi tie uzņēmumi, kuri iepriekš gāzi iepirka tikai vai galvenokārt no Krievijas piegādātājiem, proti, tiem tiktu palīdzēts piekļūt piegādēm no alternatīviem dabasgāzes piegādātājiem vai nodrošinātājiem ar izdevīgiem nosacījumiem.
- (21) Lai atbalstītu tirgus dalībniekus šajā ziemā un nākamajā gāzes krātuvju piepildīšanas sezonā, būtu jānodrošina *AggregateEU* darbības nepārtrauktība. Tas ietver iespēju pagarināt pašreizējo līgumu ar pakalpojumu sniedzēju saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) 2018/1046 ⁽³⁾.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

- (22) Ņemot vērā tādas aspektus kā patērētājiem sniegtās priekšrocības, cenu stabilitāte un energoapgādes drošība, būtu lietderīgi piemērošanas periodu pagarināt arī Regulas (ES) 2022/2576 noteikumiem, ar ko izveidots tekošās dienas svārstīguma pārvaldības mehānisms, cenu novērtējumi un LNG cenas etalons.
- (23) Ņemot vērā iepriekš minētos nerimtīgos riskus, kas apdraud stabilu gāzes piegādi, ir lietderīgi arī uz vēl vienu gadu pagarināt piemērošanas periodu noteikumiem, kas jāievēro, ja gāzes nozarē ir ārkārtas stāvoklis, ņemot vērā ziņojuma konstatējumus par minēto noteikumu pozitīvo ietekmi. I pielikumā norādītās kritisko gāzes apjomu vērtības paliek spēkā Regulas (ES) 2022/2576 pagarinātās piemērošanas periodā, t. i., līdz 2024. gada beigām.
- (24) Regulas (ES) 2022/2576 pagarinātajai piemērošanai vajadzētu būt ar pagaidu raksturu, tai būtu jāstājas spēkā 2023. gada 31. decembrī, lai nodrošinātu attiecīgo noteikumu nepārtrauktu piemērošanu, un tai būtu jāilgst vienu gadu – līdz 2024. gada 31. decembrim. Pagarinājums par vienu gadu ir nepieciešams un samērīgs, ņemot vērā to, ka joprojām pastāv nopietnas grūtības saistībā ar energoapgādi un no tām izrietošie cenu un piegādes drošības riski, kas, paredzams, saglabāsies vismaz visu 2024. gadu. Ņemot vērā to, ka gāzes apjoms, kas agregēts, izmantojot pieprasījuma agregēšanas platformu, līdz 2023. gada oktobrim jau sasniedzis trīskāršu pieprasīto apjomu, Regulas (ES) 2022/2576 piemērošanas perioda pagarināšanai nebūtu jāietver obligāta daļa pieprasījuma agregēšanā.
- (25) Tāpēc Regula (ES) 2022/2576 būtu jāpiemēro līdz 2024. gada 31. decembrim.
- (26) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķi nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet to var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar proporcionālītātes principu, kā izklāstīts minētajā pantā, šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.
- (27) Tāpēc Regula (ES) 2022/2576 būtu attiecīgi jāgroza,

IR PIENĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Grozījumi Regulā (ES) 2022/2576

Regulu (ES) 2022/2576 groza šādi:

1) regulas 5. panta 5. punktu aizstāj ar šādu:

“5. Komisija var pieprasīt, lai pakalpojumu sniedzējs sniedz visu informāciju, kura vajadzīga, lai izpildītu 7. pantā izklāstītos uzdevumus.”;

2) regulas 10. pantu svīturo;

3) regulas 31. panta otro daļu aizstāj ar šādu:

“To piemēro līdz 2024. gada 31. decembrim.”;

4) regulas I pielikumu groza šādi:

a) pielikuma a) daļas 1. zemspējas piezīmi aizstāj ar šādu:

“I pielikuma a) un b) daļas ir balstītas uz datiem no elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkla (ENTSO-E) veiktā ziemas atbilstības novērtējuma saskaņā ar Regulas (ES) 2019/941 9. pantu, izņemot Maltu, kurā elektroenerģijas ražošana ir pilnībā atkarīga no LNG piegādēm un kurai nav vērā ņemamu gāzes krātuvju. Ņemot vērā zemas siltumspējas gāzes specifiku, šajā tabulā norādītās vērtības Nīderlandei būtu jāreizina ar konversijas

koeficientu 37,89, kas dalīts ar 35,17. I pielikuma a) daļa ir individuālie mēneša apjomi, ko ENTSO-E aprēķinājis no 2022. gada decembra līdz 2023. gada martam; skaitļi I pielikuma b) daļā par mēnešiem no 2023. gada aprīļa līdz 2024. gada decembrim rāda perioda no 2022. gada decembra līdz 2023. gada martam vidējās vērtības.”;

b) pielikuma b) daļā virsrakstu aizstāj ar šādu:

“Maksimālie elektroapgādes drošībai kritiskie gāzes apjomi saskaņā ar 23. pantu periodā no 2023. gada aprīļa līdz 2024. gada decembrim (vērtības izteiktas miljonos kubikmetru)”.

2. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā 2023. gada 31. decembrī.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2023. gada 21. decembrī

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*
P. NAVARRO RÍOS